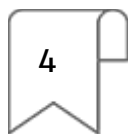

08.03.1917

Az orosz forradalom

1917. március 8-án zavargások törtek ki Pétervárott (ekkor Petrográd, korábban Szankt-Petyerburg). Gyári munkások árasztották el az utcákat magasabb béreket követelve és a fronton tartózkodó cár ellen tüntetve. Várható volt, hogy a hadsereg úrrá lesz a lázongáson, de több katona sem engedelmeskedett a cár parancsainak.

Ebben a helyzetben a cár március 15-én a pszkovi vasútállomáson lemondott – öccsére, Mihail Alekszandrovicsra hagyva a döntést Oroszország jövőjéről, aki viszont visszautasította a koronát. Így ért véget a Romanov dinasztia cári Oroszországa.

A következő napokban a Duma megalakította az ideiglenes kormányt. Ezzel majdnem egyidejűleg egy alulról szerveződő testület, a Pétervári Munkás- és Katonatanács jött létre. Két egymással harcoló hatalmi központ alakult ki, ami megbénította az államot és anarchiához vezetett.

Az ideiglenes kormány számos régóta várt reformot vezetett be, a háborús tevékenységnek azonban nem vetett véget, emiatt a népszerűsége zuhanni kezdett. A frontkatonák harci kedve alacsony volt.

Ilyen állapotban volt Oroszország, amikor a bolsevik emigráns Vlagyimir [Iljics] Lenin és Lev Trockij 1917 késő tavaszán hazatért. Nyíltan hirdették nézetüket, mely szerint Oroszország veresége kedvezne a forradalom ügyének. Lenin visszatérését valójában a német kormány segítette elő, amely átengedte a Lenint szállító vonatot a német felségterületen és részben finanszírozta háborúellenes tevékenységét. A számítás, mely szerint a bolsevikok visszatérése politikai és katonai káoszhoz fog vezetni Oroszországban, reális feltevésnek bizonyult.

Lenin az „áprilisi tézisekben” fogalmazta meg hatalomátvételi programját, igazolva a forradalom következő szakaszának szükségességét.

Az átmeneti kormány 1917 júniusában kezdett katonai offenzívája összeomlott, erősítve ezzel a

bolsevikokat, akik a béke megteremtését ígérték. A későbbiekben szakítottak is az antanttal és a Német Császársággal aláírták a breszt-litovszki békeegyezményt.

Az októberi forradalom Pétervárott kezdődött az 1917. november 6-áról 7-ére virradó éjjelen, amikor a bolsevikok az ideiglenes kormány minisztereit letartóztatva egy katonai államcsíny keretében átvették a hatalmat. E forradalom döntő hatást gyakorolt a 20. század történelmére. A bolsevik forradalmat a kormányok többsége ingerülten és félelemmel fogadta ugyan, de a proletár baloldal számára reménnyel kecsegtetett.

A forradalmi kormány irányítását Lenin ragadta magához. Két kulcsfontosságú határozat született a békéről és a földkérdésről; s kihírdették az Orosz Birodalom részét képező népek) jogairól szóló nyilatkozatot. Ez utóbbi megerősítette valamennyi nép önrendelkezéshez való jogát. Mindamelllett 1917 után a bolsevikok az önrendelkezésnek egy módosított változatát fogadták el: az autonómiához való jogot csupán az egységes forradalmi szovjetköztársaság („munkástanácsok köztársasága”) keretein belül elismerve.

Az erőszakos hatalomátvétel után a bolsevikok számára létfontosságú volt a hatalom megtartása. Ebből a célból 1917 decemberében Feliks Dzerzsinszkij vezetésével felállítottak egy politikai rendőri szervet, a „Csekát”. Bevezették a cenzúrát.

A bolsevik párt vezetésének felügyelete alatt bevezetett „proletárdiktatúra” polgárháborúhoz vezetett, amely 1918 közepére egyre nagyobb méreteket öltött. Az új hatalommal az antant által támogatott „fehér” seregek szálltak szembe – igaz, sikertelenül.

Az 1918-as választások elvesztése után a bolsevikok döntöttek az összes többi politikai párt feloszlatajáról. Szovjet-Oroszországban egypártrendszer jött létre, a „nem megfelelő társadalmi hátterű” emberek (lisnyec-ek) megfosztattak politikai joguktól.

Egy határozat is megjelent az Ortodox Egyház teljes vagyon- és jogfosztásáról. 1918 júliusában a bolsevikok meggyilkolták a teljes cári családot, majd szeptemberben egy sikertelen Lenin elleni merényletkísérlet után bevezették a vörös terrort.

Prof. Wojciech Roszkowski, Prof. Andrzej Nowak

References: